

FAGFORBUNDET

omtanke

solidaritet

samhold

OSS

TILLITSVALGTE

INFORMASJONSBLAD TIL TILLITSVALGTE

APRIL NR. 3 | 05 | ÅRGANG 3 |

Landsmøtet 19. – 24. mai 2005

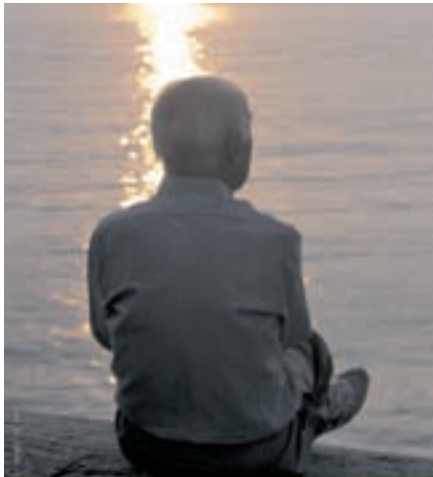
SIDE 3

I dette nummer:

Eldre kampanjen og kvalitet.....	2	Fra konflikt til samarbeid	8	Barnehagedagen 1. mars	13
Konsolidering av troppene.....	3	Ikke et medlem å tape.....	9	8. mars i LO	14
Landsmøte – alltid spennende.....	5	En svekket arbeidsmiljølov.....	10	Evaluerer av sykehusreformen	15
Make poverty history.....	6	Gjør Fagforbundet kjent.....	12	DeFacto-rapporten	16

Situasjonen for pleietrengende eldre ser ut til å være den samme over hele verden. I Kvalitetskampanjen som Fagforbundet når har satt i gang, bør vi hente fram de ti kravene våre fra Eldrekampanjen som vi dro i gang i 2002.

Eldrekampanjen og kvalitet

|TEKST: TONE ZANDER|

Min kollega i Internasjonalen for stats- og kommuneansatte (ISKA) er fra Australia. Foreldrene bor i hjemlandet, og mora hennes på vel åtti år har nettopp flytta på sykehjem, mens faren skal fortsette å bo hjemme. I dag tjuvlytta jeg mens kollegaen min snakket i telefon med faren om den nye livssituasjonen, og jeg husket så altfor tydelig hvordan jeg opplevde møtet mitt med et par av Oslos sykehjem den gangen mora mi og vi pårørende ble avhengige av hjelp fra kommunen.

På svarene til kollegaen min, skjønte jeg at mannen var opprørt fordi han ikke fikk komme på besøk etter klokka åtte om kvelden.

Han fortalte også at det ikke var noen form for aktiviteter etter middagen, som ble servert klokka halv seks. Noe som hadde resultert i at den gamle damen hadde gått og lagt seg klokka sju. Av ren kjedsomhet, ikke fordi det var det hun helst ville. Vi som er yngre og ikke har like mye respekt for slike uakseptable regler, vet at det finnes omveier, for ikke å si bakveier, inn i og ut av et sykehjem. Men skal det virkelig være nødvendig for en gammel mann og nektes kontakt med kona si selv om hun kommer på sykehjem og han fortsetter livet utenfor institusjon? Dette kunne, så vidt jeg vet, like gjerne skjedd i Norge.

Låste dører

Jeg husker min kamp for å komme inn på St.Hanshaugen sykehjem om kvelden den tida min mor lå der. Jeg tror dørene der ble stengt omtrent klokka åtte de også. Etter å ha ringt på alle klokkene – helt til det ble åpnet for meg et eller annet sted fra, skyndte jeg meg gjennom et

temmelig mørkt og dødt inngangsparti, spurta opp trappene til riktig etasje for der å finne en ny låst dør. Ny runde med ringing og banking før jeg tilslutt klarte å holde rundt mora mi og klemme henne. Hvis jeg da ikke fant henne på rommet, stelt for natta og i seng.

Hvorfor er det slik når ingen av oss synes dette er akseptabelt?

Hvorfor pøses det ikke på med ressurs-er for å bedre livskvaliteten for pleietrengende eldre som har gjort sin samfunnstjeneste gjennom et langt liv?

Vi må kreve at politikerne satser mer på tilbudet til eldre pleietrengende, slik at det blir mulig å utdanne og ansette mange flere kompetente og motiverte medarbeidere i helse- og omsorgssektoren. Slik kan vi kanskje bidra til at FNs rettigheter for eldre mennesker blir en realitet i Norge.

Les om eldrekampanjen og Fagforbundets ti rettigheter for eldre som bygger på FNs rettigheter på

www.anstendighet.no

FAGFORBUNDET

Utgiver: Informasjonsavdelingen
i Fagforbundet

Ansvarlig redaktør: Kari-Sofie Jenssen
kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

Fagredaktør: Morten Lundstein
morten.lundstein@fagforbundet.no

Layout: Informasjonsavdelingen

Forsidefoto: SOS-barnebyer

Redaksjonen avsluttet: 6. april

Opplag: 20 000

Trykk: Aktietrykkeriet

Årets tariffoppgjør er i gang

Tariffoppgjøret for 2005 startet 10. mars da LO la fram sine krav for NHO-området. Gerd Liv Valla understreket betydningen av sysselsetting og rettferdig fordeling ved årets oppgjør.

– Målet for oss er å få en god profil på lønnskravene, sa Gerd Liv Valla.
– I det legger jeg en lavtlønnsprofil som igjen vil gi en god kvinneprofil.

Tariffoppgjøret for NAVO-området startet rett etter påske, og oppgjøret i KS-området og Staten starter 20. april.

Når mellomoppgjøret i disse områdene er avsluttet starter forhandlingene i de andre avtale-områdene.

Når forhandlingene er i gang får du nærmere informasjon ved å gå inn på www.fagforbundet.no eller ringe vår grønne linje – 800 33 410.

Viktige veivalg

Jobben vår er å finne den optimale organiseringen, og sørge for at alle medlemmer, uavhengig av geografi og avtaleområde får lik påvirkningsmulighet, delaktighet og tilgang til støtteapparatet.

TEKST OG FOTO: KARI-SOFIE JENSSEN

Det er målsettinga som står sentralt nå foran Fagforbundets første ordinære landsmøte. Fagforbundets landsmøte arrangeres i Oslo 19. til 24. mai. Da skal landsmøtedelegatene bestemme hvem som skal lede forbundet, og stake ut den politiske kursen de neste fire åra.

Fagforbundet har mange ulike yrkesgrupper, ofte med svært forskjellige behov. Å finne en god organisasjonsmodell som ivaretar alle disse variasjonene, blir en utfordrende og kontinuerlig oppgave for forbundet.

Handlingsprogrammet viktigst

LO-kongressen (7. – 12. mai) avsluttes en uke før Fagforbundet sitt landsmøte. Vedtak som fattes på kongressen gir føringer for hva Fagforbundet skal prioritere i perioden 2005 – 2009.

– På landsmøtet må vi videreutvikle vedtakene fra LO-kongressen innenfor vårt organisasjonsområde. Vi må konkretisere vedtakene gjennom vårt eget handlingsprogram, sier Jan Davidsen.

Han understreker at det viktigste som skjer på landsmøtet er å diskutere og vedta handlingsprogrammet.

– Vi er et ungt forbund som bare har eksistert i to år. Vi må jobbe med å utvikle identiteten vår. Handlingsprogrammet forteller hva vi mener, hvem vi er, hva vi skal og hva vi vil, sier han. Det er der politikken vår nedfelles, presiserer han.

Fire nye år

Jan Davidsen er opplagt og i godt humør. Han er blitt bedt om å fortsette en periode til som leder av Fagforbundet og har sagt ja til det.

Fra landsmøte til landsmøte

På to år har Fagforbundet klart å markert seg og fått vist seg skikkelig fram. Forbundet har nådd viktige mål og vunnet flere seire.

- De tillitsvalgte har erfart svakhetene ved sykehuseformen, og derigjennom vist at forbundets spådommer ikke var skremselspropaganda.
- KLP er fortsatt et gjensidig eid selskap. Forbundet har hindret KLP i å bli et as, og samtidig utviklet en alternativ modell med grunnfondsbevis.
- I det generelle pensjonsarbeidet har vi fått gjennomslag i LO og Ap for å beholde AFP og en bruttogarantert tjenestepensjon.
- I tariffoppgjøret i 2004 sørget Fagforbundet for en anstendig lønnsøkning og slo tilbake alle angrep på normalarbeidsdagen.
- Forbundet har fått Regjeringa med på å lovfeste retten til heltid. Dette betyr at en 15 år lang kamp er kronet med seier.
- Fagforbundet har satset offensivt i ungdomsarbeidet sitt og med to heltidstillitsvalgte er vannkampanje, solidaritetsarbeid og internasjonalt samarbeid ivarettatt.
- Ungdomssekretær Linn Hemmingsen er i perioden valgt som leder av ISKAs Ungdomsarbeid (internasjonalen for stats og kommunalt ansatte).

– Det viktigste er jo at jeg har lyst til å fortsette. Arbeidet vi gjør sammen i Fagforbundet er viktig både for enkeltmennesker og for at samfunnsutviklinga skal gå den veien vi ønsker. For meg er dette spennende og interessant arbeid. Det er et privilegium å få lov å være tillitsvalgt i dette store forbundet, og å jobbe sammen med så mange flinke og engasjerte folk, sier Jan Davidsen.

Bygge hverandre opp

– Landsmøtet vil skape selve fundamentet for arbeidet vårt de neste fire åra. Vi må bruke dette første ordinære landsmøtet til å bygge hverandre opp gjennom de politiske prosessene vi skal ha i løpet av uka.

Vi er stolte av forbundet vårt og det håper jeg vil føles enda sterkere når landsmøtet er over. Det arbeidet vi gjør som tillitsvalgte ute på sykehus, i kommuner og i private foretak er hensiktsmessig og viktig. Jeg håper vi klarer å formidle dette til alle delegatene. Den jobben de gjør ute, er avgjørende for enkeltpersoner og for at vi skal klare å skape en bedre verden for folk flest.

Arbeidet vi gjør sammen i Fagforbundet er viktig både for enkeltmennesker og for at samfunnsutviklinga skal gå den veien vi ønsker.

Sammen for kvalitet

Davidson håper at vi i løpet av landsmøteuka får satt søkelyset på kvaliteten i arbeidslivet, i samfunnet og på offentlig tjenester.

– Vi må reise debatten om finansiering av tjenestene. Og summen av alt dette må være at vi får gjort noe med det aller viktigste; kampen mot arbeidsledighet, mot den umenneskelige utstøtingen fra arbeidslivet og kampen for heltid og faste ansettelser, understreker Davidson.

Med konkret og tydelig politikk på disse områdene vil Davidson at Fagforbundet gir et viktig bidrag til enkeltmenneskets frihet og et viktig bidrag til kampen mot forskjells-Norge og fattigdoms-Norge.

Konsolidere

Å videreføre det beste fra to tidligere forbund og konsolidere stillingen er viktig for Fagforbundet i de neste fire årene, ifølge Davidson. Han ser ingen grunn til noe dramatisk på landsmøtet.

– Vi må huske at strukturen vi har valgt for Fagforbundet er basert på forskning og erfaring fra arbeidslivet de siste 20-30 årene. Det har skjedd store endringer i forhold til desentralisering, oppsplitting, privatisering, yrkesidentitet og

lønnsdannelsen som stadig oftere skjer lokalt. De fire åra som kommer skal brukes til evaluering og vil sikkert også resultere i endringer.

Jan Davidson mener at vårt unge forbund trenger en organisasjon som ikke er som de to vi hadde; men som er i stand til å endre seg etter behov. Likevel må organisasjonen gi ro og trygghet nok til å utvikle det vi har lagt opp til i forhold til modellen som er valgt.

– For vi vil jo ha verdens beste forbund, ikke sant, smiler bergenserens, som mener at alt det politiske arbeidet vårt er med på å forsterke og tydeliggjøre identiteten til Fagforbundet.

Ungdommen er framtida

Davidson konstaterer at pensjonistene er en voksende gruppe i Fagforbundet.

– Pensjonistenes rettigheter knyttes stadig sterkere opp mot avtaleverket. Derfor er det nødvendig å ha en helhetlig politikk sånn at pensjonistene blir ivare tatt både i forbundet og gjennom sin representasjon i andre organisasjoner som Norsk Pensjonistforbund.

Jan Davidson er også opptatt av ungdommen i forbundet. Han vil ikke at konsolidering skal bety at det ikke legges til rette for stor aktivitet og kreativitet for Fagforbundets ungdom.

– Dette må vi finne en god balanse på. Det er ungdommene som skal skape det nye forbundet. Vi gamle tillitsvalgte har ansvar for å legge forholdene til rette slik at de unge føler seg trygge på at de både blir hørt, sett og tatt på alvor.

Arbeidsforhold, helse og livskvalitet i ambulansetjenesten

En 3-årig landsomfattende spørreundersøkelse om arbeidsforhold, helse og livskvalitet i ambulansetjenesten skal settes i gang. Undersøkelsen skal kartlegge belastninger ambulanspersonell opplever i yrket. En ønsker både å finne omfanget av belastningene og i hvilken grad de fører til helseproblemer.

Undersøkelsen vil gi kunnskap som gjør at ambulansetjenesten kan arbeide målrettet med å bedre ambulanspersonells arbeidsvilkår. Fagforbundets faglige arbeidsgruppe for pre-hospitale tjenester oppfordrer derfor alle medlemmer som mottar spørreskjemaet til å bruke den tid som er nødvendig på skjemaet, da dette kan være et viktig arbeid for våre framtidige arbeidsplasser.

Det vil bli sendt invitasjoner til å delta i spørreundersøkelsen til samtlige ambulanspersonell i Norge.

Spørreskjemaet er utviklet i nært samarbeid med ambulanspersonell og inneholder flere spørsmålsbatterier som tidligere er benyttet i liknende studier.

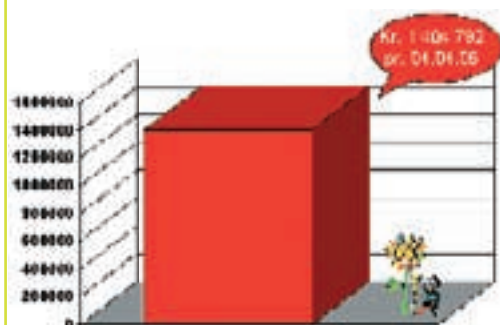
Dette gir muligheter til å sammenlikne ambulanspersonell med andre yrkesgrupper. For å studere belastninger over tid, vil et nytt spørreskjema sendes ut ett år senere (vinteren 2006).

Prosjektet er et samarbeid mellom Ullevål Universitetssykehus, Universitetet i Oslo, Statens arbeidsmiljøinstitutt, Institutt for krisehåndtering (Soscon) og representanter for ambulansetjenesten.

| TEKST: HERMAN ALBERT |

FAGFORBUNDETS SOS-barneby

Per 4. april har 588 medlemmer forpliktet seg til å støtte med 1 404 792 kroner

Landsmøte

– alltid spennende

NapoliODD med sin landsmøtehær sørger for at alle får maksimalt utbytte av landsmøtet.

Landsmøteforberedelsene starter ett år før landsmøtetskal avholdes. Det er ikke bare politiske forberedelser som skal til. Ti tusen store og små brikker skal på plass for at landsmøtet skal bli det politiske og sosiale verkstedet vi ønsker.

| TEKST OG FOTO: KARI-SOFIE JENSSEN |

Spesialrådgiver Odd Eriksen har ansvaret for den tekniske gjennomføringen av Fagforbundets første ordinære landsmøte. Og Eriksen er ingen «hvem som helst» i denne sammenheng. Dette er hans 7. landsmøte.

– Å arrangere et landsmøte er alltid spennende. Det går vel ett år fra vi starter forberedelsene til klubba går i bordet og vi avslutter landsmøtets siste dag, forteller Eriksen.

Stort ansvar

På landsmøtet skal 433 delegater, kontrollutvalget, utenlandske og innenlandske gjester, deler av administrasjonen og interesserte medlemmer tas hånd om. I salen vil det antakelig befinne seg rundt 800 personer idet landsmøtet åpner 19. mai. Da skal alle delegater og gjester

være innkvartert på sine respektive hoteller, og alle tekniske og praktiske detaljer være i orden.

Odd Eriksen påstår at han sover godt til tross for alt som skal på plass før konstitueringen av møtet.

– Når møtet er konstituert, tar dirigentene og landsmøtet styringen sjøl. Da har de ansvaret for resten av gjennomføringen. Det er klart at det er hektisk aktivitet med utskrivning, kopiering og annet administrativt arbeid i kulissene under hele møtet, men det ser forhåpentligvis ikke delegatene noe til, smiler Eriksen lurt. Møtet lever sitt eget liv så lenge rammene og støtteapparatet fungerer.

Mener mye

Odd Eriksen understreker at han absolutt ikke er alene om alt arbeidet før landsmøtet. Store deler av administrasjonen er mobilisert og et eget sekretariat opprettet.

– Vi kan vel si at det er den største dugnaden forbundet sentralt gjennomfører. De fleste avdelinger er involvert, og det jobbes seint og tidlig.

Fagforbundet er en aktiv organisasjon med medlemmer og tillitsvalgte som mener mye. Det er kommet inn mange forslag til endring av både vedtektene, prinsipp- og handlingsprogrammet, til

organisasjonsdebatten og andre aktuelle politiske saker.

– For å være helt nøyaktig er det kommet inn totalt 765 forslag, forteller Odd Eriksen.

Grundig behandling

Alle forslag er lest og sortert i henhold til dagsorden. Egne arbeidsgrupper sammensatt av både politikere og administrasjon går så grundig inn i forslagene under hvert punkt og behandler dem nærmere. Politikerne tar stilling til hvert enkelt forslag, og lager forslag til innstilling som behandles av landsstyret som vedtar endelig innstilling til landsmøtet.

I etterkant av landstyreets behandling trykkes hvert dokument ferdig korrekturlest med eget omslag, og sendes ut til delegatene som skal på landsmøte. Alle dokumentene blir også lagt ut på nettet under egen knapp for Landsmøte 2005. – Landsmøteforberedelsene denne gangen er litt spesiell med LO-kongressen rett i forkant, forteller Odd Eriksen.

– Til LO-kongressen kom det også inn mange forslag. Disse har fått den samme behandling som forslagene til vårt eget landsmøte. Arbeidet har gått parallelt, og Fagforbundet sine forslag til LO-kongressen ble oversendt LO med innstilling fra landsstyret.

Make poverty history

Mennesker verden over krever slutt på den urettferdige fattigdommen som hjemsøker alt for mange mennesker i vår tid. Nelson Mandela er en av dem, superkjendis Bono i bandet U2 en annen.

| TEKST: TONE ZANDER |

Nelson Mandela sammenlikner fattigdommen med slaveri og apartheid. Slik vi klarte å gjøre slutt på disse umenneskelige systemene, slik må vi også klare å avskaffe fattigdommen. Den er ikke naturbestemt og trenger ikke være evigvarende. I 2005 er det et spesielt fokus på fattigdomsspørsmålet over hele verden. Dette henger blant annet sammen med at det fem år siden FNs tusenårsmål ble vedtatt. Tida er nå inne for å evaluere hvor langt vi er kommet i forhold til å innfri målene. (se faktaramme med FNs tusenårsmål). Dessuten skal verdens mektigste ledere møtes flere ganger i løpet av året for blant annet å drøfte hva som kan gjøres for å avskaffe fattigdommen. Et av disse møtene har allerede

FNs tusenårsmål

- 24 000 mennesker dør av sult hvert døgn
- 8.200 mennesker dør hvert døgn av HIV/AIDS
- Hver dag nektes mer enn en million barn skolegang
- Hver dag må 1.1 milliard mennesker drikke forurenset vann

vært holdt, G7-landene møttes i London i februar, og her ble det enighet om å slette gjelda til de fattigste landene.

Angår Fagforbundet

FNs tusenårsmål har inspirert frivillige organisasjoner til å sette i gang aksjoner for å forsøke å påvirke verdens ledere til å gå inn for en politikk som virkelig vil lette byrden for de fattige landene. Internasjonal fagbevegelse er blant de mest aktive, blant annet gjennom deltakelse i A Global Call to Action Against Poverty (GCAP) – en global kamp mot fattigdom.

Fagforbundet har også tilsluttet seg aksjonen. Hovedkravene er rettferdig handel, sletting av de fattigste landenes gjeld og mer og bedre utviklingshjelp. I tillegg framheves betydningen av arbeid og velfungerende offentlige tjenester for å få folk ut av fattigdommen. For på alvor å takle sult, fattigdom og sykdom kreves det offentlige tjenester av god kvalitet. Derfor er kampen mot fattigdom, en kamp som på flere vis angår Fagforbundets medlemmer både som medmennesker og som offentlig ansatte som kjemper for en sterk, offentlig sektor.

*Bli en del av den globale kampen mot fattigdom – bruk det hvite båndet!
Make Poverty History!*

eksempel tenke oss at vi fester et hvitt banner med påskriften Make Poverty History på fronten av Stortinget, Rådhuset eller Folkets Hus. Alle byer har sine kjente bygninger, og ved eventuelle lokale arrangementer gjelder det å finne fram til den bygningen eller det stedet, som gir best mulig effekt og symbolverdi.

Aksjonsdagene

Internasjonalt blir de store aksjonsdagene 1. juli og 10. september i forkant av G8 møtet i Skottland og FN-møtet i New York. I Norge er det ennå ikke avgjort hva slags aksjoner eller hvilke dager man vil velge for å markere sin støtte. Dette vil vi komme tilbake til. Vi vet alle at det skjer mange viktige arrangementer her hjemme som peker seg ut; 1. mai, Stortingsvalget, LO-kongressen og vårt eget landsmøte for å nevne noen. Dessuten kommer Nelson Mandela til Tromsø i juni, og da bør Fagforbundet kjenne sin besøkelsestid!

Nyttige adresser:

www.whiteband.org
www.world-psi.org

Foto: Kjell Olufsen

Derfor har Fagforbundet bestemt at kampen mot fattigdom, blir en viktig del av Kvalitetskampanjen som vi skal gjennomføre i 2005.

Make Poverty History

GCAP-kampanjen er verdensomspennende, og har deltakere både fra den rike og fattige delen av verden. Kampanjen ble lansert av Brasils president Lula på World Social Forum i januar, og før G7-møtet i London ga Nelson Mandela sin støtte i forbindelse med en stor demonstrasjon. Nelson Mand elas budskap var

klart; Make Poverty History in 2005. Make history i 2005! Mandela oppfordret til aksjoner, og GCAP har laget en plan med forslag til ulike aksjoner, tiltak og arrangementer. Det hvite båndet skal brukes som blikkfang og være en synlig markering på at man støtter kravene. Det hvite båndet kan brukes på ulike måter, rundt armen, hodet eller håndleddet. Litt sprekere ideer går på å bruke det på store, kjente bygninger i forbindelse med aksjonsdagene. Blant annet på FN-bygningen i New York, på statuer av kjente mennesker og liknende. I Oslo kan vi for

Fra konflikt til samarbeid

I februar var det full konflikt mellom Fagforbundet og den politiske ledelsen i Horten kommune. Grunnen var at den AP/SV styrte kommunen hadde sendt ut varsel om oppsigelser. Etter at Fagforbundet mobiliserte og sa klart i fra at prosessen på ingen måte hadde gått som den skulle, snudde flertallet i kommunestyret.

| TEKST: TROND JENSRUD |

Det første signalet om at Arbeiderpartiet og SV ville se på saken på nytt ga ordfører Nils Henning Hontvedt allerede på Fagforbundets medlemsmøte. Han understreket da at han ønsket samarbeid og dialog. I ettertid har ordføreren vist at han mente alvor og snudd en svært negativ situasjon til en konstruktiv prosess.

På formannskapetets møte 7. mars vedtok flertallspartiene, Arbeiderpartiet, KrF, SV og Pensjonistpartiet en rekke presiseringer når det gjelder gjennomføring av innstramminger i kommunen.

Noen av de viktigste er:

- rutinene og vektleggingen av informasjon og medvirkning i samspill mellom administrasjon, brukere, politikere og tillitsvalgte må forbedres og forsterkes

- det etableres omstillingsutvalg innen helse – sammensatt av et utvalg politikere fra kommunalutvalget, administrasjon, tillitsvalgte. Rådet for funksjonshemmede og elderrådet deltar for samråd i saker som berører deres område. Rådsmannen rapporterer status for omstillingsarbeidet regelmessig til utvalget (kommunalutvalget)
- tilsvarende omstillingsutvalg etableres for oppvekstsektoren, med samråd med deltakere fra barne- og ungdomsrådet (kommunalutvalget)
- innsatsen intensiveres for å utvikle omsorgstrappa på en måte som best mulig treffer de eldres omsorgsbehov. Utvikling av Gannestad som bo- og aktivitetssenter skjer i lys av denne overordnede målsettingen (kommunestyret)
- det etableres et målrettet prosjekt for å sikre «rett person på rett plass» i Horten kommune
- omorganiseringen av avlastingstilbudet for psykisk utviklingshemmede skal skje på en forsvarlig måte i samarbeid med pårørende og ansatte, med vekt på informasjon og medvirkning i utforming av det nye tilbudet, og forutsettes godkjent av fylkesmannen (rådmannen i samarbeid med kommunalutvalget)

- det utvikles et prosjekt for forsterket samarbeid og samordning mellom frivillige organisasjoner og kommunen (formannskapet)
- samarbeidsprosjekt mellom politi og kommune for forebyggende arbeid (SLT) etableres før sommeren (rådmannen)
- system og omfang av støtten til idretten gjennomgås og justeres i samarbeid med idrettsrådet (rådmannen og kommunalutvalget)

Kun 20 årsverk for mye

Ifølge Gjengangeren 8. mars 2005, har Horten kommune frigitt hele 86 årsverk ved omplassering og ansettelsesstopp. Planen som ble vedtatt før jul, var at kommunen skulle nedbemanne med 106 årsverk. Det betyr at uten en eneste oppsigelse har man nå kun 20 årsverk for mye i kommunen.

Fagforbundet fornøyd

– Formannskapetets vedtak om at ingen ansatte skal sies opp, er vi svært fornøyd med, sier hovedtillitsvalgt i Fagforbundet, Ingeborg Nævra. I løpet av de siste ukene er det mange som har mista jobben i kommunen. Det gjelder i første rekke vikarer, korttidsansatte og innleid arbeidskraft.

– Vedtaket fører til at vi får litt lengre tid på oss, men også vi aksepterer selvsagt at det må skje en nedbemanning og omstilling, sier Ingeborg Nævra, til Tønsbergs Blad.

Ikke et medlem å tape

Den dårlige kommuneøkonomien får stadig flere kommuner til å vurdere oppsigelser.

Bladet Kommunal Rapport har foretatt en undersøkelse hvor 11 prosent av de 108 spurte kommunene sier at de vil ta i bruk oppsigelser.

Hortenordføreren Nils Hontvedt (t.v.) står skolerett for Rolv Rynning Hanssen (t.h.) fra Fagforbundet.
Foto: Audun Bårdseth, Gjengangeren

| TEKST: ROLV RYNNING HANSSEN |

Allerede i fjor sendte forbundet ut et rundskriv hvor det ble klargjort at Fagforbundet ikke aksepterer oppsigelser på grunn av økonomiske problemer i kommunene. Til nå kjenner vi til ytterst få som er blitt oppsagt på grunn av økonomi.

Nulltoleranse for oppsigelser

Beskjeden er klar: Vi har ikke et eneste medlem å miste. Fagforbundet er i stand til å ta hånd om alle medlemmer. Om nødvendig er vi villige til å vurdere rettslige tiltak i alle saker som handler om oppsigelse på grunn av kommuneøkonomien. Det betyr blant annet at vi vil kreve at medlemmer som blir berørt, skal stå i stillingen til saken endelig er avgjort i retten – noe som kan ta flere år.

Mobiliser medlemmene

I Horten, hvor DnA og SV har flertall, planla rådmannen og politikere å si opp ansatte som tilsvarer 107 årsverk. Fagforbundet i Horten mobiliserte – de godtok ikke en eneste oppsigelse. Fra sentralt hold hadde den lokale fagforeninga fått hjelp av en utrykningsgruppe satt sammen av ekspertise fra hovedkontoret og kompetansesenteret. Men mest inntrykk på arbeidsgiversida gjorde nok det å møte 300 av sine ansatte ansikt til ansikt og plutselig se ansiktene bak de nøytrale tallene på 107 årsverk i budsjettet. Fagforeninga i Horten gjorde det rette.

De valgte å stole på at medlemmene stilte opp for å legge et massivt press på politikere og administrasjon. De kom – de fikk støtte og de vant.

Lær av dette

Det er flere ting vi kan lære av Horten-eksempelen.

For det første:

- Godta aldri oppsigelser på grunn av økonomi. Søk hjelp i tide – både på kompetansesenteret og i forbundet sentralt står det ressurser til rådighet for fagforeninger i knipe.
- Godta heller ikke nedjustering av stillingsbrøker for å redde økonomien. Dette er også oppsigelser, om enn ikke av hele stillinger, og må stoppes.

For det andre:

Mobiliser medlemmene, synliggjør overfor politikere hvem de sier de ikke vil ha med på lasset videre. Synliggjør at det finnes andre alternativer enn oppsigelse.

For det tredje:

Gå ikke inn på avtaler som kan svekke de ansattes oppsigelsesvern, slik som enkelte omstillingsavtaler kan gjøre.

Foreslå andre virkemidler

- Det viktigste er å ikke ha overdrevet hastverk. Ta tida til hjelp.

Det er gjennomtrekk i alle kommuner og ved å bruke ansettelsesstopp kan man omplassere mange.

- Si opp alle avtaler om innleid arbeidskraft.
- Vurder å avslutte alle vikariater og midlertidige tilsetninger.
- Vær raus med å innvilge permisjoner – i en slik situasjon kan man gjerne innvilge permisjon til formål som vanligvis ikke kvalifiserer for permisjon.
- Vurder in-sourcing, det vil si ta tilbake tjenester som er satt ut til private.
- Vurder og stimuler flere ansatte til å ta i bruk AFP-ordningen.
- Vurder mulighet for økonomisk støtte til førtidspensjonering.
- Gjennomfør forsøk med redusert arbeidstid.
- Bruk anledningen til å gi ansatte etterutdanning.

Dette er bare noen virkemidler. Man må også se på kommunens inntektsgrunnlag. Kan en kommune som for eksempel ikke har tatt i bruk eiendomsskatt, påberope seg økonomi som oppsigelsesgrunnlag?

Vær tydelig

Det viktigste er at tillitsvalgte og fagforening er tindrende klare: Vi vil slåss for hvert medlems ansettelse og stillingsbrøk. Det er i en slike situasjoner det vil vise seg at det lønner seg å være organisert i Fagforbundet.

En svekket arbeidsmiljølov

– Det jeg liker minst ved forslaget til ny arbeidsmiljølov, er at det nå blir fritt fram for arbeidsgiver å ansette folk midlertidig opptil et år. Dessuten kan en ved bruk av gjennomsnittsberegning få opptil 13 timers arbeidsdag, mot 10 timer i dag. På toppen av det hele settes den tillitsvalgte på sidelinja når arbeidsgiver presser slike urimelige arbeidstidsordninger på sine ansatte, forteller rådgiver Randi Røvik i Fagforbundets samfunnspolitiske enhet.

| TEKST OG FOTO: MORTEN LUNDSTEIN |

– Arbeids og sosialminister Dagfinn Høybråten har nylig lagt fram regjeringens forslag til ny arbeidsmiljølov. Han lover et mer inkluderende arbeidsliv hvis forslaget blir vedtatt, og foreslår noen forbedringer som for eksempel lovfestet rett til heltid. Under overflaten er det åpenbart at lovforslaget vil gi økt press på arbeidsmiljøet og svekke rettssikkerhet, slår Randi Røvik fast.

Flere utrygge ansettelsesforhold

– Forslaget raserer dagens regler om at det kun kan ansettes midlertidig når også arbeidsoppgavene er av midlertidig karakter. Nå får arbeidsgiver en helt generell og vilkårlig adgang til å ansette midlertidig helt opp til ett år. Regjeringen hevder forslaget vil gjøre det enklere for ungdom, funksjonshemmede og innvandrere å komme inn på arbeidsmarkedet, etter hvert på permanent basis. I Sverige er erfaringene med et liknende system det motsatte, spesielt for kvinner. De blir gjerne gående år etter år i forskjellige midlertidige stillinger. Vi vet at de som er midlertidig ansatt også får større problemer med å etablere seg. Det blir vanskeligere å skaffe seg lån, en egen bolig osv. Forslaget vil ikke styrke arbeidssituasjonen til svake grupper, men tvert om gjøre dem til kasteballer i et utrygt arbeidsliv.

Adgang til lengre arbeidstid

– Forslaget åpner også for å øke den daglige arbeidstida fra 9 til 13 timer og den ukentlige fra 48 timer til 78 timer ved

gjennomsnittsberegning. Dette er en dramatisk økning på nesten 50 prosent og utsetter snarere arbeidstakerne for

lovfestede påkjenninger enn for beskyttelse. I tillegg befester forslaget menns overtidarbeid og kvinners ulønnede omsorgsarbeid, og er et tilbakeskritt for likestillingsarbeidet.

Svekker tillitsvalgtrollen

– En annen alvorlig side ved arbeidsutvidelsen er at den nå kan avtales direkte mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Den tillitsvalgte settes på sidelinjen. Dette vil føre til økt individualisering, øke presset på den enkelte ansatt og bidra til å svekke faglige rettigheter, slår Røvik fast.

Nattarbeid fra klokken 22

– I gjeldende lov er alt arbeid mellom klokken 21.00 og 06.00 definert som nattarbeid. Regjeringen foreslår å innskrenke perioden som gir vern mot nattarbeid og lange arbeidsdager, slik at nattarbeidet først starter klokken 22.00. For de som ikke er omfattet av tariffavtale kan dette føre til at statusen som skift- eller turnusarbeider endres og vil gi lengre arbeidstid og økonomisk tap. Fagfor-

Rådgiver Randi Røvik fra Samfunnspolitisk enhet i Fagforbundet

bundets tariffavtaler gir god beskyttelse mot slike forverringer, men en lovendring kan føre til tvister og økt press på tariffavtalene.

Svekket stillingsvern

– Til slutt vil jeg nevne at forslaget svekker arbeidstakerens rettigheter i en oppsigelsessak. Heretter vil arbeidstakere som går til sak mot arbeidsgiver for usaklig oppsigelse miste retten til å stå i den videre ankebehandlingen, hvis tingretten støtter arbeidsgiver.

Lovfestet rett til heltid

– Finnes det overhode positive sider ved regjeringens forslag?
– Som jeg nevnte foreslås en fortrinnsrett til hele stillinger for ansatte i deltidsstillinger. Men en slik fortrinnsrett skal ikke være til vesentlig ulempe for virksomheten. Dermed gjenstår det å se hvor mye bestemmelsen i realiteten er verd. At den samlede, årlige overtiden ikke må overstige 400 timer er også positivt. På den annen side åpnes det altså for å øke den daglige arbeidstiden og avspasering av overtidstillegget. Det foreslås også en styrking av rettigheter ved omstillinger og virksomhetsoverdragelse, og det er et økt oppmerksomhet på helse, miljø og sikkerhet. De positive sidene ved forslaget oppveier imidlertid ikke de negative. Regjeringens forsøk på å imøtekomme både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden er ikke vellykket. Kort sagt vekker ikke forslaget fra regjeringen noen jubel hos oss i Fagforbundet, konkluderer Randi Røvik.

Noen fakta om lovforslaget

Kapittel 3 – virkemidler i arbeidsmiljøarbeidet

I lovforslaget er det ikke lenger spesifisert at bedriftshelsetjenesten skal samarbeide med og bistå Arbeidstilsynet.

Kapittel 4 – krav til arbeidsmiljøet

Krav ved omstillingsprosesser blir tydeliggjort og arbeidstakernes medvirkning i slike prosesser blir styrket.

Kapittel 6 – verneombud

Flere konkrete bestemmelser er fjernet og er antagelig tenkt overført til forskrift.

Kapittel 7 – arbeidsmiljøsamarbeid

Det er innført nye bestemmelser for å sikre at partene inngår avtale om et samarbeidsorgan på helse, miljø- og sikkerhetsområde. Lokale ledere får et tydeligere ansvar for helse- miljø- og sikkerhet

Kapittel 8 – Informasjon og drøfting

Hele kapittel 8 er nytt. Kapitlet er en lovfesting av EU-direktivet om informasjon og konsultasjon med arbeidstagerne, med implementeringsfrist 23.mars 2005. Reglene angir en generell ramme med minstekrav for informasjon og drøfting med tillitsvalgte i virksomheten. Reglene skal ikke begrense arbeidstakernes eller tillitsvalgtes rett til informasjon, drøfting og medbestemmelse etter andre regler i lover, forskrifter eller tariffavtaler. Lovforslaget gir også arbeidsgiver adgang til å pålegge tillitsvalgte og eventuelle råd givere taushetsplikt dersom virksomhetens behov tilsier at fortrolige opplysninger ikke bør gis videre.

Kapittel 10 – arbeidstid

- Regler om gjennomsnittsberegning av alminnelig arbeidstid er beholdt, men med lengre daglig arbeidstid (13 timer mot 9, ev. 10. timer i dag).
- Utvidet adgang til å forlenge arbeidstida ved passiv arbeidstid.
- Utgangspunktet med omregning 1:5 ved hjemmevakt er tatt bort.
- Vilårene for når overtidsarbeid kan benyttes er på plass. Ved behov for overtidsarbeid åpnes det for arbeidsuker på 78 timer, mot 60 timer før lovendringen i 2003. Den absolutte grensen på 16 timers arbeidsdag er tatt bort.
- Det åpnes for gjennomsnittsberegning av samlet arbeidstid, noe som gjør det vanskelig å holde oversikt over om grensene for hhv. alminnelig arbeidstid og overtid overholdes.
- Dagens ordning med at all arbeidstid enten er alminnelig arbeidstid eller overtid er beholdt. Men det er åpnet for individuell avtale om inntil 400 timer overtid i året.

Noen forbedringer er foreslått:

- Rett til utvidelse av deltidstilling på visse vilkår.
- Rett til fritak fra nattarbeid ikke bare av helsemessige grunner, men også sosiale eller andre viktige velferdsgrunner, forutsatt at dette kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten.
- Rett til fleksibel arbeidstid, forutsatt at dette kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten. (Overtidsreglene er strammet inn både hva gjelder vilkår og rammer sammenlignet med dagens regler, etter 2003-vedtaket.)

Det åpnes det for sterk øking av individuelle avtaler i mange sammenhenger:

- For omregning av passiv arbeidstid
- For gjennomsnittsberegning av arbeidstid (med inntil 400 overtidstimer pr år)
- For arbeidstakere som har en særlig uavhengig stilling kan de aller fleste bestemmelsene om arbeidstid fravikes
- For arbeidstakere med lang reisevei mellom hjem og arbeidssted

Kapittel 14 – ansettelse m.v

I lovutkastet foreslås en ny regel om at deltidsansatte på visse vilkår skal ha fortrinnsrett til utvidet stilling. Fortrinnsretten innebærer at arbeidsgiver ikke skal kunne foreta nyansettelse i stedet for å utvide stillingen til den deltidsansatte.

Vilårene er at arbeidstakeren er kvalifisert og at utøvelsen av fortrinnsretten ikke vil innebære vesentlige ulemper for virksomheten. I begrepet «vesentlig ulempe» ligger blant annet at arbeidstakeren er nødt til å akseptere hele den utlyste stillingen og altså ikke kan velge seg en andel av denne. Det er foreslått en vesentlig utvidelse av adgangen til midlertidige ansettelser i lovforslaget. Dagens lov begrenser retten til midlertidige ansettelser gjennom § 58 A hvor slike ansettelsesforhold kun er tillatt når arbeidets karakter tilsier det og arbeidet atskiller seg fra det som ordinært utføres i bedriften.

Regjeringen foreslår en generell adgang til midlertidig ansettelse for en periode begrenset oppad til 12 måneder. En slik generell adgang til midlertidige ansettelser eksisterer ikke i dagens lov. Det følger av forslaget at hvis en arbeidstaker har vært ansatt midlertidig i mer enn fire år kommer de alminnelige reglene om oppsigelse til anvendelse.

Kapittel 15 – opphør av arbeidsforhold

Oppsigelsesvernet ved sykdom er idag på 6 måneder, på visse vilkår 12 måneder. Departementet foreslår en generell verneperiode på 12 måneder.

Gjeldende arbeidsmiljølov gir arbeidstaker rett til å fortsette i stillingen inntil tvist om oppsigelsens gyldighet er avgjort ved rettskraftig dom, det vil også si under eventuell ankebehandling. Departementet foreslår en hovedregel som går ut på at arbeidstaker ikke har rett til å fortsette i stilling under ankebehandling av en dom som fastslår at oppsigelsen er gyldig. Departementet foreslår også et unntak fra retten til å fortsette i stillingen i de tilfeller det dreier seg om en fullstendig nedleggelse, som virker å gå lenger enn gjeldende unntak utviklet i rettspraksis.

Kapittel 16 – arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse

Departementet går mot å innføre en generell valgrett. Departementet foreslår også at gjeldende rett, hvor det er fastslått valgrett i visse situasjoner, oppheves.

Når det gjelder reservasjonsretten så legger departementet til grunn at arbeidstaker etter gjeldende ulovfestede regler har rett til å motsette seg å bli med over til erverver. Departementet foreslår at reservasjonsretten lovfestes. Konsekvensen blir da at arbeidsforholdet anses opphørt ved overdragelsen.

Departementet foreslår at arbeidsgiver ved å avgi en skriftlig erklæring til fagforening senest innen tre uker etter overdragelsestidspunktet kan melde fra om at bedriften velger å ikke bli bundet av tidligere arbeidsgivers tariffavtale.

Departementet foreslår å oppheve unntaksbestemmelsen for pensjonsrettigheter, slik at pensjon sikres bedre enn før ved virksomhetsoverdragelse.

Departementet foreslår samtidig å innføre en regel som gir ny arbeidsgiver rett til å gjøre allerede eksisterende pensjonsordning gjeldende for overførte arbeidstakere. Hvis pensjonsordning ikke kan videreføres (praktisk særlig ved overføring fra offentlig til privat sektor), skal det sørges for at de overførte arbeidstakerne sikres rett til videre opptjening etter annen kollektiv pensjonsordning.

Kapittel 17 – tvister om arbeidsforhold

Nytt i forhold til dagens regler er at alle søksmål om rettigheter og plikter etter AML foreslås omfattet av lovens prosessregler, ikke bare søksmål om opphør av stilling.

Lovens frister for å kreve forhandlinger og reise søksmål i oppsigelsessaker foreslås å gjelde tilsvarende for tvister om det har foreligget lovlig midlertidig ansettelse eller innleie. Dette er nytt.

Kilde: LO's juridiske kontor

Gjør FAGFORBUNDET kjent på din arbeidsplass – bestill på posten

Generelt om Fagforbundet;

- ☐ Omfattende vervebrosjyre
 - Sterkere med enn uten
- ☐ Stor informasjonsplakat, A3
- ☐ Tipshefte om verving
- ☐ Vervekuponghefte
- ☐ Postkort med innmeldingsblankett, A5
- ☐ Fagforbundet
 - et fagforbund for alle
- ☐ Fagforbundet, møteinnkalling, A4 m/plass til lokal tekst
- ☐ Fagforbundet informerer, A4 plakat m/plass til lokal tekst

Seksjonsbrosjyrer;

- ☐ Seksjon helse og sosial
- ☐ Seksjon kirke, kultur og oppvekst
- ☐ Seksjon kontor og administrasjon
- ☐ Seksjon samferdsel og teknisk

Yrkesark:

- ☐ Ambulansefaget
- ☐ aktivtør
- ☐ Anleggsgartner/driftsoperatør
- ☐ idrettsanlegg
- ☐ Barne- og ungdomsarbeider
- ☐ Buss- /sporvognfører
- ☐ omsorgsarbeider
- ☐ Feierfaget
- ☐ Frisørfaget
- ☐ Gjenvinningsoperatørfaget
- ☐ Havneansatte
- ☐ Helsesekretær
- ☐ Hjelpeleier
- ☐ Kokker innen institusjoner
- ☐ Kontorfaget
- ☐ Renholdsoperatør
- ☐ Tannhelsesekretærer
- ☐ Teater, kultur- og samfunnshus
- ☐ Trafikketaten/trafikkbetjener
- ☐ Vaktmester
- ☐ Vann- og avløpssektoren

Yrkesbrosjyrer:

- ☐ Vår tids kontorsekretær
- ☐ Kirken og en sterk offentlig sektor
- ☐ teOLOgene
 - Fagforbundet for teologer
- ☐ Fagforbundet for ansatte i skolefritidsordningene
- ☐ Fagforbundet for ansatte i barnehagen
- ☐ Fagforbundet for bibliotekansatte
- ☐ Fagforbundet for deg som jobber med renhold
- ☐ Flerkulturell handlingsplan
- ☐ Handlingsplan for Arbeidsgruppe Brann og Norsk Brannmannsforum
- ☐ Kultur for alle
- ☐ Pensjonistbrosjyre
 - Fagforbundet for alders- og uførepensjonister
- ☐ Sykepleier
 - hva kan Fagforbundet tilby deg?

Turnuskurs

- ☐ Opplæring i kontroll og godkjenning av turnusplan - CD-rom og arbeidshefte

Ungdom;

- ☐ Ungdomsbrosjyre, blokk med spiralisert rygg, jobber du naken
- ☐ Postkort, jobber du naken
- ☐ Hva mener du?
- ☐ Et polirisk debatthefte for unge medlemmer
- ☐ Vannkampanjen; Postkort, flasker, plakater

For bestilling av materiell, kontakt posten:

intern.postavd@fagforbundet.no, faksnummer 23 06 41 10.

Profileringsartikler som krus, gensere, ryggsekker, vester osv finner du i nettbutikken:

www.fagforbundet.no

Mette Henriksen Aas vil ha kvalitet i barnehagen. Foto: Monica Schanche

Barnehagedagen 1. mars

Fagforbundet, Utdanningsforbundet, KFO og Nasjonalt Foreldreopprop gjennomførte den 1. mars aksjoner rundt om i landet. Seksjonsleder i Seksjon kirke, kultur og oppvekst, Mette Henriksen Aas, deltok utenfor Stortinget sammen med Sande barnehage i Vestfold. En egen Løvebakken barnehage var etablert.

| TEKST: RANDI TEVIK |

Målet med den landsomfattende aksjonen 1. mars var å sette søkelyset på kvalitet og alt det positive som skjer i norske barnehager.

– Barnehagen er en viktig arena for læring og vekst, og jeg gir min fulle støtte til forslaget om å lovfeste retten til barnehageplass. Fagforbundet mener at barnehage skal være et reelt tilbud til alle barn. Den sterkeste måten å få dette til på, er å lovfeste retten.
– Forslaget fra AP og SV er helt ypperlig,

sier Fagforbundets Mette Henriksen Aas på barnehagedagen 2005. Hun er også glad for at LO vil kreve det samme på kongressen i mai.

Stor aktivitet

Det var stor aktivitet på dagen, og her er noen eksempler klippet fra nettet;

- I Trondheim fikk formannskapet og politikere innføring i hvordan Ringen barnehage på Saupstad praktisk jobber med språkstimulering. Politikerne møtte barn som drar nytte av et systematisk språkstimuleringsopplegg, aktive voksne med både minoritetspråklig og norsk bakgrunn.
- Sagatun barnehage i Hamar inviterte både ordføreren og barnehagesjefen til rockekonert for å markere den nasjonale barnehagedagen. Rockebandet bestående av 8 femåringer serverte de selebre gjestene den ene go`fot låta etter den andre. Ordfører Einar Busterud og barnehagesjef Anne Dorthe Berg var svært imponerte over hva femåringene fikk til.

- Dyrøy barnehage i Nordland arrangerte «åpen dag» fra klokka 10.00 til 16.00.

Barnehagen inviterte både til utetid med aking og pølser, og til innetid med kaffe og te, og litt kake.

- Salamonskogen barnehage på Bømlø i Hordaland inviterte til uteservering av suppe, lappar og kaffe. Barnehagen ligg på ei flott naturtomt der det er sett opp lavvo, gapahuk, telt, fuglekassar, trebruer, benkar og stubbar o.a. Dette må vere eit eldorado for aktive born.
- Grønli barnehage på Fjellhamar i Lørenskog i Akershus hadde også selveste ordføreren på besøk på barnehagedagen. Etter frokostvisitt gikk turen til lavvo-leiren inne i skogen. Der har nemlig uteavdelingen Odin sin hovedbase fire dager i uka.

Lignende klipp finnes fra hele landet – fra store og små kommuner.

8. mars i LO

«Skal bare – lovfeste rett til heltid» sto det på invitasjonen da LO inviterte til 8 marsfeiring. LO-sekretær Rita Lekang ønsket en tallrik og sammen-satt forsamling velkommen. LO-leder Gerd-Liv Valla og nestleder i Fagforbundet Tove Stangnes holdt engasjerte innlegg.

| TEKST: RANDI TEVIK | FOTO: KARI-SOFIE JENSSEN |

Rita Lekang trakk opp de historiske linjene til den over 90 år gamle kvinnedagen. Den første kjente markeringen fant sted allerede i 1908, men det var kvinnelige arbeidere i St. Petersburg i Russland som etablerte kvinnedagen på den datoen vi har i dag i 1917. Kvinnedagen har spilt stor rolle for kvinners liv, og fremdeles er det i enkelte land forbudt å demonstrere 8. mars.

Må kjempe

LO-leder Gerd Liv Valla konstaterte i sitt innlegg at 8. mars dreier seg om det triste, men sanne faktum at vi fremdeles må kjempe for likelønn og likeverd, mot vold og menneskehandel og utnytting av kvinner.

– Fremdeles ligger det dypt i mange at kvinner blir forsørget – at de kan overleve på deltidsjobber til lav lønn fordi de har en mannlig partner som sikrer inntektsgrunnlaget, sa Valla og sparket litt til både deler av LO og til Arbeiderpartiet. Helt fram til rundt 1960 opererte en med kvinnetariffer og mannstariffer, og så seint som i 1970 ble mannen i et hefte utgitt av Ap betegnet som hovedforsørger.

Av viktige likestillingskrav nevnte Valla lovfesting av retten til barnehageplass og utviding av foreldrepermisjonen med to uker, med åtte uker forbeholdt far, og ikke minst kravet om 6-timersdagen.

Retten til heltid kommer

Nestleder i Fagforbundet ga Gerd Liv Valla stor hyllest for at hun sidestiller skiftarbeid med turnusarbeid. Det gir mange en aha-opplevelse.

– For på hvilken industriarbeidsplass finner du menn som jobber i 12-prosentstilling og som må slåss om ekstravakter for å ha ei lønn og leve av, sa Stangnes. Lovfestet rett for deltidsansatte til heltidsstillinger er et av de viktigste skrittene i retning likestilling. 98.000 mennesker er har uønsket deltid, de fleste er kvinner. – Ufrivillig deltid får altfor liten oppmerksomhet i samfunnsdebatten, sa Stangnes, som synes det er svært gledelig at regjeringa i forslag til ny arbeidsmiljølov foreslår en lovfestet rett til heltidsstilling. Da kan alle får muligheten til å ha ei lønn å leve av.

Gerd Liv Valla, LO-leder.

Tove Stangnes, nestleder i Fagforbundet.

Kort om

8. mars

som internasjonal kampdag

Første gang markert som en nasjonal kvinnedag i New York i 1908 under kampen for stemmerett.

Vedtatt som en internasjonal kvinnedag i 1910 etter et forslag fra den tyske sosialdemokraten Clara Zetkin på den andre internasjonale, sosialdemokratiske kvinnekongressen i København.

Selve datoen ble ikke bestemt før i 1917 av russiske kvinner under opptakten til den russiske revolusjonen.

I Norge kom feiringen av 8. mars under den 1. verdenskrigen, da Kvinneforbundet i Arbeiderpartiet arrangerte folkemøte for fred. Seinere var det markeringer både i regi av kvinner knyttet til Arbeiderpartiet og Norges Kommunistiske Parti.

Under andre verdenskrig markerte kvinner i motstandsbevegelsen og i konsentrasjonsleire dagen i all hemmelighet.

Etter krigen var det Norsk Kvinneforbund som holdt dagen i hevd. Deres første offisielle markering etter krigen var i 1948. Det var under den kalde krigen, og kvinnene som markerte dagen møtte mye motstand.

I 1972 tok den nye kvinnebevegelsen opp igjen tradisjonen med å markere 8. mars. Kvinnefrontene ved Universitetet i Oslo tok initiativ til en felles markering med de andre kvinneorganisasjonene. Siden ble dagen en viktig markingsdag landet over

8. mars 1978 gikk 20.000 kvinner og menn i tog i Norge.

– Vi i Fagforbundet mener det er på tide å stoppe opp og se på hvor sykehus-Norge er på vei. Derfor har vi bestilt vår egen evaluering fra De Facto, rapporten «For lite penger – for lite demokrati». Vi frykter at det eneste regjeringen vil evaluere, er om de får «mer helse for hver krone», sier AU-medlem Gerd Kristiansen.

Fagforbundet først ute med evaluering av sykehusreformen

| TEKST: SIRI BAASTAD |

– Hensikten med vår egen evaluering er at Fagforbundet skal bidra konstruktivt med konkrete innspill i debatten om sykehusreformen. Rapporten er et viktig innspill til partiene og deres programarbeid før landsmøtene denne våren. Både SV, Ap og Sp har selv sagt fått rapporten. Og vi har allerede brukt den i diskusjon med sentrale politikere i helse- og sosialkomiteen på Stortinget, sier Kristiansen.

Hun oppfordrer alle tillitsvalgte til å lese rapporten og bruke den aktivt i de politiske debattene som foregår lokalt og i fylkene. Rapporten ligger på fagforbundet.no, under sykehus.

Deler opp evaluering

Mens vi venter på at regjeringen skal evaluere sykehusreformen, gjennomfører den samtidig strukturelle endringer på løpende bånd. De gjør grunnleggende endringer i både organisering (bestillerutførermode), struktur (færre ansatte og reduksjon av tilbud) og i rammen for spesialisthelsetjenesten.

– Vi er redd denne regjeringa vil gjøre så

mange irreversible tiltak som mulig før de forhåpentligvis mister makta ved valget. Nå er Fagforbundet invitert til et møte om en såkalt «resultatevaluering» rett over påske. Her har allerede helse- og omsorgsdepartementet (HOD) satt dagsorden for hva som skal evalueres. Det er tilgjengelighet, kvalitet, likeverdighet, pasientopplæring, effektivitet og utdanning. Isteden for å gjøre en samlet evaluering, har regjeringen bestemt seg for å foreta en resultatevaluering, en modellevaluering og en prosessevaluering. Og vi som er invitert til møtet blir bedt om å avgrense, ikke utvide mandatet for evalueringen. Men dette henger jo sammen, og det vil vi selv sagt påpeke i møtet med departementet, sier Kristiansen.

I brevet fra departementet heter det at det har pågått en prosessevaluering siden 2002.

Denne evalueringen har fokus på «effektivitet og kommunikasjon i styringssystemet, hvordan staten som eier og myndighetsutøver utøver sin funksjon, og hvordan regionale helseforetak og helseforetakene forholder seg til ny

eierstruktur, foretaksmodellen og den overordnede politiske styringen. Dette arbeidet avsluttes med utgivelse av en bok første halvår 2005», heter det i brevet fra HOD.

– Dette har Fagforbundet ikke hørt noe om, selv om vi gjentatte ganger har etterlyst en evaluering. Evalueringen av helseforetaksmodellens funksjonalitet skal forgå fra april i år med en sluttrapport mot slutten av året. Denne evalueringen er de ansattes organisasjoner ikke blitt invitert til å bidra med synspunkter på, sier en forarget Gerd Kristiansen.

Mindre marked og mer demokratisk styring av sykehusene

– Vi har sett fakkeltog for å bevare lokalsykehuset og underskriftaksjoner for å beholde fødeavdelingen. Men innbyggerne har ikke lenger noen politikere å henvende seg til med sitt budskap. Høytlønte helsebyråkrater lar seg ikke så lett påvirke. Fagforbundet vil ha folkevalgte representanter inn i sykehusstyrene. Dette får vi støtte for i en rødgrønn regjering, sier Kristiansen.

Forts. neste side

Forts. fra s 15

Fagforbundet først ute med evaluering av sykehusrapporten

Sykehusreformen blir sentralt i valgkampen og i forhandlingene om en eventuell rødgrønn regjering med Ap, SV og Sp. Åslaug Haga gjorde det klart i sin tale til Sps landsmøte i midten av mars at det ikke blir noen rødgrønn regjering uten endringer av sykehusreformen. Og dette er heldigvis både Sv og Ap enig i:

– Måten sykehusene styres på nå, har skapt tillitskrise mellom folket og sykehusene. Vi ønsker en annen modell med direkte lokal og regional folkevalgt innflytelse. De lokale og regionale myndigheter må kunne foreslå representanter til styrene. Vi trenger sykehusstyrer som evner å ta samfunnsansvar. Den største trusselen mot lokalsykehusene er den anstrengte økonomien i helseforetakene. Dette er usikkerhet som det er mulig å rydde av veien. Arbeiderpartiet mente sykehusene burde hatt en milliard kroner mer i år, enn det som regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vedtok, sa Aps nestleder Hill-Marta Solberg på årsmøtet i Akershus Ap samme helg.

– Distriktskommisjonens forslag og debatten rundt sterke regioner åpner for spennende muligheter for å sette debatten om sykehusorganisering inn i en ny sammenheng. I en debatt om sterke regioner er det naturlig å se på hvor sykehusene skal høre hjemme, sier Kristiansen.

Ny kurs

– Per i dag ligger det styrevedtak på å nedbemanne med 1360 årsverk i sykehusene. Bare 500 millioner kroner som skal kuttes på Rikshospitalet-Radiumhospitalet alene utgjør 1000 stillinger. For å unngå de aller verste katastrofene på sykehusene mener vi i Fagforbundet at det er ting som kan gjøres allerede før valget. Vi har rett og slett ikke råd til å vente på at en ny regjering skal ordne opp. Det er en god del ting som kan gjøres allerede nå, sier Kristiansen og ramser opp:

- Ap har sagt de er klare med en tilleggsproposisjon for å få bevilget ytterligere penger til sektoren. Det dette som haster mest.

- Det må utstedes politiske garantier om at ingen sykehus skal legges ned og at lokalsykehus skal opprettholde akuttberedskap og fullgode fødetilbud.
- Andelen innsatsstyrt finansiering må trappes ned.
- Styrerepresentanter som skiftes ut må erstattes av folkevalgte foreslått av fylkesting og kommunestyre.

DeFacto-rapporten og Fagforbundets konklusjoner

Foretaksorganiseringen har vært en gavepakke til dagens regjering.

Foretaksmodellen er utmerket dersom man ønsker å legge til rette for økt konkurranse, for privatisering og for sentralisering.

- Fagforbundet ønsker en vurdering av andre erfaringer med tilsvarende struktur, og en vurdering av alternative løsninger som styrker den politiske kontrollen, gir gode helsefaglige sykehus tjenester av høy kvalitet, og som sterkt nedtoner de markedsøkonomiske tilpasningene som nå akselererer innenfor spesialisthelsetjenesten.

- Sykehusreformen må evalueres, og ingen nye markedsstimulerende tiltak igangsettes før en grundig evaluering er gjennomført.
- Det må utstedes en politisk garanti fra Stortinget om at ingen sykehus skal legges ned, og at lokalsykehus skal opprettholde akuttberedskap og fullgode fødetilbud.
- Finansieringen av spesialisthelsetjenesten er et offentlig ansvar, og Stortinget må tilføre sektoren nødvendige drifts- og investeringsmidler. Økonomistyringssystemet må tilpasses dette. Regnskapslovens system må ikke nyttes som verktøy for privatisering og konkurranseutsetting.

- Andelen av innsatsstyrt finansiering må trappes ned.
- Politikerne må ta ansvaret for hva sykehusene skal beskjeftige seg med, og sette kvalitetsstandarder på tjenestene. Det må utarbeides forpliktende handlingsplaner og bevilges nødvendige midler til å oppfylle disse.
- Folkevalgte representanter må inn i styrene.
- Debatten om sykehusorganisering og foretaksmodellens framtid må vurderes i sammenheng med behandlingen av distriktskommisjonens forslag til nye sterke folkevalgte regioner.